

KARTA ZA PLANIRANJE

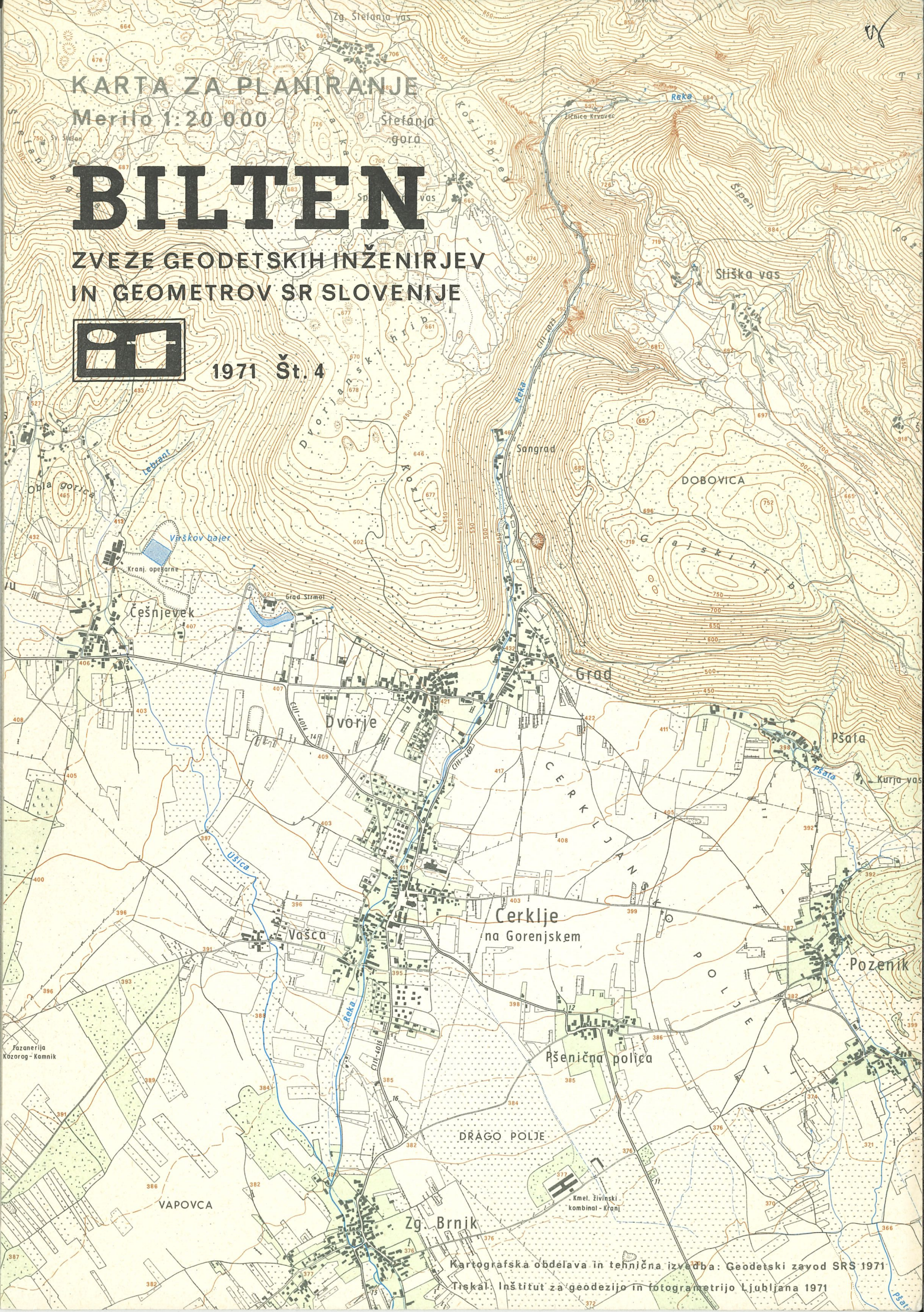
Merilo 1:20 000

BILTEN

ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV
IN GEOMETROV SR SLOVENIJE

1971 Št. 4

B I L T E N
ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

1971

Ljubljana, novembra 1971

Številka 4

V s e b i n a	stran
1. Vabilo na redni občni zbor Ljubljanskega geodetskega društva	1
2. Vabilo na skupščino Zveze GIG Slovenije	2
3. Vabilo na geodetski dan	3
4. Poročilo o delu Ljubljanskega geodetskega društva	4
5. Poročilo o delu Zveze GIG Slovenije	5
6. Stanko Majcen : Ali bo federacija ponovno izdala zakon o izmeritvi zemljišč? (Razgovor z direktorjem GU SRS)	12
7. Zapisnik 14. seje sekretariata Zveze GIG Slovenije	14
8. Ivan Golorej: Risarski tečaj	18
9. Informacije:	19
- Predlog dopolnitve republiških ustavnih amandmajev	
- Ureditev republiške meje med Slovenijo in Hrvaško	
- Srbija pripravlja nov zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru	
- Obisk direktorja Geodetske uprave SR Srbije	
- Posvetovanje o znanstveno-raziskovalnem delu na področju geodezije v Jugoslaviji	
10. Boris Kren: Mejni kataster v Avstriji	21
11. Ivan Golorej: Fotogrametrični tedni v Karlsruhe	24
12. Vili Kos: Karta za planiranje 1:20.000	26
13. Ivan Golorej: Ortofotogrametrija in formati detajlnih listov	28
14. V spomin Antonu Mikiču	33
15. V spomin Dušak Albinu - Bogotu	34

Izdala: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Boris Kren, Franc Pakiž, Marjan Smrekar

Prispevke pošiljajte na naslov: Boris Kren, Geodetska uprava SRS
Ljubljana, Cankarjeva 5/III

ZVEZA GIG SLOVENIJE
LJUBLJANSKO GEODETSKO DRUŠTVO

V A B I L O

Vabimo vas na redni občni zbor Ljubljanskega geodetskega društva, ki bo dne 3. XII. 1971 ob 12.30 v prostorih Gradbene fakultete v Jamovi ulici 2.

D n e v n i r e d :

1. Otvoritev in izvolitev delovnega predsedstva,
2. Izvolitev zapisnikarja in volitve verifikacijske komisije.
3. Poročila (predsednika, blagajnika),
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Volitve (predsednika odbora in nadzornega odbora).
6. Razno.

Ljubljana, 15/11-1971

ZA ODBOR LJUBLJANSKEGA
GEODETSKEGA DRUŠTVA
Predsednik
Gorenc ing. Lojze
l.r.

ZVEZA GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV
SLOVENIJE

Številka: 38/71

Zadeva: Redna letna skupščina Zveze GIG Slovenije

V A B I L O

na redno letno skupščino Zveze GIG Slovenije, ki bo 4.12.1971 s pričetkom ob 10.00 uri v prostorih Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Jamova ulica 2 (za kinom Vič) v Ljubljani.

D n e v n i r e d :

1. Otvoritev, izvolitev delovnega predsedstva.
2. Izvolitev komisij (kand. volivne, verifikacijske, zapisnikarja, overovalcev zapisnika itd.)
3. Poročilo predsedstva, blagajniško poročilo, proračun.
4. Razprava o poročilih in spremembi statuta.
5. Poročilo nadzornega odbora in predlog razrešnice dosedanjemu odboru.
6. Volitve predsednika, 6 članov sekretariata, 3 članov nadzornega odbora, 6 predsednikov komisij in delegata za plenum Saveza Geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije. Ustanovitev aktivov in sekcij.
7. Sprejemanje sklepov za nadaljnje delo.
8. Razno.

Aktivni udeleženci na skupščini bodo:

- vsi člani predsedstva Zveze GIG Slovenije; predsednik, 6 članov sekretariata, 3 člani nadzornega odbora, predsedniki društev Ljubljane, Celja in Maribora, 5 predsednikov komisij.
- Delegati društev Zveze GIG
Ljubljane: 22 delegatov
Celja: 6 delegatov
Maribora: 9 delegatov.

Posamezna društva naj svoje delegate določijo na redni seji, ter jih pravočasno obvestijo. Vsi člani Zveze GIG Slovenije naj se redne letne skupščine Zveze GIG Slovenije udeležijo v čimbečjem številu in zato vse najtopleje vabimo.

Ljubljana, 10.11.1971

PREDSEDSTVO ZVEZE GIG SLOVENIJE

V a b i l o

na

G E O D E T S K I D A N
3.XII.1971

ki je postal obvezna in priljubljena tradicija vseh članov Zveze GIG Slovenije, vseh geodetskih strokovnjakov in uslužbencev v geodetski stroki ter vseh tistih, ki sodelujejo z geodeti in cenijo njihovo naporno in koristno delo.

Razpored prireditev:

3.XII.1971

- Ob 10.00 Predavanje direktorja Geodetske uprave SRS Miroslava Čmivca, dipl.ing.geodezije
Tema: Priprave za novo geodetsko zakonodajo v SRS.
- Ob 10.45 Predavanje direktorja Ljubljanskega geodetskega biroja Jožeta Senčarja.
Tema: Problematika o registraciji sprememb na obstoječe načrte in karte.
- Ob 11.30 Predavanje Petra Svetika, ing.geod.
Tema: Geodetska služba in urejanje prostora.
- Ob 12.30 Redni občni zbor Ljubljanskega geodetskega društva.
- Ob 16.00 Posveti, diskusije in delo po strokovnih sekcijah.

Vsa predavanja, posveti po strokovnih sekcijah in skupščina bodo v prostorih Gradbene fakultete v Janovi 2.

- Ob 20.00 Družabni večer z brucovanjem v kavarni hotela Slon.

4.XII.1971

- Ob 10.00 Skupščina Zveze GIG Slovenije.

ZA ODBOR LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA
predsednik
Gorenc ing. Lojze, l.r.

POROČILO O DELU LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA ZA ČAS OD 5/12-1969 do 3/12-1971

Odhor Ljubljanskega geodetskega društva je bil izvoljen 3.12.1969 na geodetskem dnevu. Naloge, ki so bile pred odbor direktno postavljene so bile več ali manj zadovoljivo opravljene. Ker pa se naloge Ljubljanskega društva, često križajo ali soupadajo z nalogami republiškega društva, ki deluje v Ljubljani, je večji del nalog opravilo kot avtoritativnejše telo - republiško društvo. Ljubljansko društvo pa je bilo vselej pripravljeno pomagati, v kolikor je bilo povabljen k sodelovanju.

Strokovna posvetovanja

Pri organizaciji strokovnih posvetovanj nismo sodelovali. V Mariboru je sodelovalo Mariborsko društvo za sodelovanje pri org. posvetovanja na Bledu pa nismo bili povabljeni.

Predavanja

Ker vsako leto organiziramo geodetski dan, na katerem se zvrstijo vsaj tri predavanja iz splošnih in strokovnih področij, nismo organizirali posebnih predavanj, ker je udeležba na teh posebnih predavanjih običajno majhna, ker posamezna predavanja preveč obremenjujejo člane in jim premalo nudijo. Ker oboje slabo vpliva na razpoloženje in počutje ljudi, teh posameznih predavanj nismo organizirali.

Geodetski dan

Iz navedenih razlogov smo predlagali, da se razširi in popestri program geodetskega dneva, kjer naj bi se izvršilo več predavanj z različnih področij in, ki se ga - ker je razširjeno in enkrat letno, udeleži veliko število članov društva iz vse republike. Poleg številnejših predavanj in izmenjave pogledov in mnenj prirejamo na "Geodetski dan" tudi družabni večer združen z brucovanjem študentov geodezije, kar omogoča študentom, da poprej spoznajo svoje operative stanovske tovariše in jim istočasno olajšamo organizacijo brucovanja, posebno v materialnem smislu; ostali članom pa, da se kdaj srečajo tudi tisti, ki delajo na različnih strokovnih vejah, in v raznih oddaljenih krajih.

Celotno organizacijo geodetskega dne je izvedlo Ljubljansko društvo in lahko rečemo, da doslej "geodetski dne" uspel in dosegel svoj namen.

Organizacijsko delo

Naloge, ki so bile pred nas direktno postavljene ali podedovane od prejšnjega odbora, smo opravili. Tako smo uredili in poslali v odobritev nov statut, s katerim smo se preimenovali v "Ljubljansko geodetsko društvo" in spremenili žig. Na ljubljanskem področju smo še kar uspeli pobrati članarino, nekoliko težje pa je z oddaljenejšimi področji, kar skušamo vselej urediti na geodetskem dnevu.

Rezultati dela Ljubljanskega geodetskega društva zadnjih šestih let kažejo, da bi bilo posebno aktivno delovanje društva prisiljeno in bi soupadalo z delom Republiškega društva in da je dozorelo spoznanje, da bi bilo dobro organizacijsko shemo Ljubljanskega geodetskega društva nekoliko spremeniti. Zaradi tega se popolnoma strinjamo s predlogom republiškega društva, da za enkrat obdržimo statut in naziv, vendar pa formiramo aktive v Kranju, Novem mestu, Kopru in Novi Gorici, s čemer bi bili predstavniki aktivov administrativno direktno povezani z Republiško zvezo GIG, ker ima republiško društvo dosti večje tehnične možnosti in moralno moč za tako široko področje, kot ga ima Ljubljansko geodetsko društvo.

Bilten

Ljubljansko geod. društvo je prevzelo distribucijo Biltena in ga v večinoma tudi opravilo. Za slučajne zamude se opravičuje. Istočasno pa tudi predlagamo, da bi sčasoma Bilten razširili in ga razvili v republiško strokovno revijo, boljše članke pa bi še vedno objavljali lahko naknadno Geodetski list.

Bodočemu odboru želimo večjih in lepših uspehov.

POROČILO O DELU ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SR
SLOVENIJE ZA ČAS OD 6.12.1969 do 4.12.1971

U v o d

Predsedstvo Zveze GIG Slovenije je bilo v sedanjem sestavu izvoljeno na "geodetskem dnevu" 6.12.1969. V času delovanja v zadnjih dveh letih je imelo šest sej predsedstva in štirinajst sej sekretariata ter dva redna in dva razširjena plenuma. Poleg tega je v tem času delovalo več komisij in občasnih skupin strokovnjakov, ki so reševale nekatere tekoče naloge. Poleg republiške zveze so delala tudi tri področna društva: Ljubljana, Celje in Maribor. Uspešneje sta delovali predvsem društvi Maribor in Celje, v Ljubljani pa v tem času (lahko trdimo) z delom nismo uspeli. Deloma je razlog tudi v tem, ker je precej nalog, ki so bile namenjene Ljubljanskemu geodetskemu društvu, reševala republiška zveza.

Strokovna posvetovanja

Takoj po izvolitvi predsedstva Zveze GIG Slovenije je v decembru 1969 v Mariboru bilo posvetovanje "o inventarizaciji prostora", ki smo ga organizirali skupaj z mariborskim geodetskim društvom. Posvetovanje je uspelo, saj smo uspeli na tem posvetovanju konfrontirati stališča vseh prostorskih resorjev v SR Sloveniji ter dobiti, oziroma pridobiti njihova stališča o inventarizaciji prostora v SRS. Eden najvažnejših sklepov posvetovanja je bil, da se priporoči Biroju za RPP, da začne intenzivneje delati na republiškem dokumentacijskem centru.

Takoj po tem posvetovanju o inventarizaciji prostora v Mariboru smo v aprilu mesecu naslednjega leta (1970) pripravili posvetovanje o "inventarizaciji prostora" (simpozij) na Bledu. Posvetovanje je izredno uspelo glede udeležbe eminentnih strokovnjakov, kot tudi širših vrst geodetov. Ugotovili smo, da bo treba na tem področju na zveznem nivoju še veliko narediti, kar pa nam potem kasneje z decentralizacijo raziskovalnih sredstev in razpadom nekaterih makroprojektov ni več uspelo. Vendar so ta posvetovanja poleg materialne konsolidacije društva uspele vplivati na ugled geodetov v Jugoslaviji in Sloveniji in so tudi opozorila, da so v nekaterih glediščih - različen razvoj republik in različni pogledi na prihodnost - tudi v geodeziji precejšnja razpotja. Prav ta posvetovanja so utemeljila različnost poti - seveda ob minimalni kompatibilnosti v jugoslovanski geodeziji. Poleg posvetovanj, ki smo jih pripravili sami, smo se v tem času udeležili tudi jugoslovanskega posvetovanja o katastru in vzdrževanju zemljišč, ki je bil v Ohridu, spomladi 1971. Slovenski prispevek je bil zelo interesanten, kajti udeležili se nismo množično, vendar so bili naši prispevki pravzaprav najboljše ocenjeni. Tudi na tem posvetovanju smo ugotovili, da smo z razvojem na nekaterih področjih odšli precej naprej, tako da nas je zvezna zakonodaja praktično bolj ovirala, kot spodbujala. Poleg tega je bil letos v Wiesbadnu, v ZR Nemčiji tudi redni XIII. kongres FIG-e, ki se ga je udeležil po društveni liniji en član

sekretariata. Poleg tega smo pripravili za 80 stanovskih tovarišev poseben izlet z avtobusom z ogledom razstav ter dela posvetovanj. Smatramo, da smo s tem veliko pripomogli k temu, da so slovenski geodetski strokovnjaki dobili vpogled na delovanje te mednarodne organizacije in pa v razvoj sodobnih oprem na področju geodezije. Poleg tega smo se z nekaterimi posamezniki udeležili tudi drugih strokovnih posvetovanj kot delegati, opazovalci in referenti, predvsem tistih, ki so bili strokovno zanimivi za razvoj pri nas (fotogrametrični tedni v Karlsruhe, kartografski dnevi v Niederdondorfu, sestanki strokovnih grupacij na vzhodu in podobno).

Bilten Zveze GIG Slovenije

Za redno obveščanje članstva izdaja naša Zveza Bilten, ki ga dobivajo vsi člani, ki so plačali članarino, brezplačno. Bilten izdajamo v več izvodih, kot imamo članov (600) ter ga pošiljamo tudi nekaterim redakcijam in drugim stanovskim grupacijam. Redno izdajamo 4 številke in v tej mandatni dobi ni bilo večjih težav pri izdajanju. Bilten je lepó grafično urejen in glede na cenenost s katero ga izdajamo pravzaprav zelo kvaliteten list. V zadnjem času so se pojavile tudi zelo tehtne razprave o zakonodajah in o delu na tem področju v bodočnosti. Priobčujemo tudi nekatere novice iz strokovnega področja, organizacijske novice in podobno. Tudi v bodoče bo Zveza GIG Slovenije skrbela, da bo Bilten izhajal redno in, da bo njegova vsebina še bolj strokovno pestra.

Sodelovanje z Geodetskim listom v Zagrebu, ki je nekak uradni strokovni list vseh geodetov Jugoslavije, je bilo v tem času nekoliko skromno. Večji del krivde leži pri nas; mislimo, da je geodetski list v določeni organizacijski krizi. To bomo poskusili v bodoče popraviti s sodelovanjem v tem listu, s svojimi prispevki, ter delno s pomočjo listu, kar smo letos že storili (dotacija iz naše blagajne: 2.000 dinarjev).

Materialna situacija

Nekatere aktivnosti v tej mandatni dobi pa tudi v prejšnji so nam omogočile, da je Zveza, ki je prej izredno slabo materialno poslovala, nekoliko popravila svoje finančno stanje. To smo dosegli predvsem z organizacijo dveh strokovnih posvetovanj, s koordinirano akcijo pri geodetskih delovnih organizacijah ter s pomočjo razumevanja geodetskih služb in podobno. Denar potrebujemo predvsem za redno izdajanje Biltena in za kritje stroškov okrog sestankov, posvetovanj in podobno. Ker nimamo profesionalnega uslužbenca, nam temu ustrezno tudi majhna finančna sredstva zadoščajo. To seveda na drugi strani zahteva močno angažiranost nekaterih tovarišev v sekretariatu, ki čeprav amaterji, morajo nekatere stvari reševati pravzaprav profesionalno. Tudi v bodoče bo Zveza skrbela za dobro materialno situacijo predvsem s pomočjo organiziranja strokovnih posvetovanj ter ustrezno akcijo pri geodetskih delovnih organizacijah.

Šolstvo in kadri

Geodetska stroka je v zadnjem času doživela precejšen strokovni razmah. Zaradi tega se je pojavilo veliko pomanjkanje kadrov na vseh nivojih. To so neka-

tere delovne organizacije poskusile reševati s povečanim štipendiranjem, nekatere so začele vključevati geodete, ki so dosedaj bili v drugih negeodetskih delovnih organizacijah in podobno. V zvezi s tem sta geodetska operativa in Zveza poskusila narediti vse, da bi se pereča kadrovska problematika deloma popravila. Tako smo v sodelovanju z Zavodom za tehnično izobraževanje v Ljubljani pripravili poseben risarski tečaj za geodetske in kartografske risarje. Tečaj začne v decembru 1971. Poleg tega smo skupaj z operativo vplivali na razširitev razredov na gradbeni tehniški šoli - na geodetskem oddelku. Do razširitve je prišlo v letu 1970, žal pa v letu 1971 zaradi materialne situacije na šoli ni prišlo do organizacije dveh prvih letnikov. Prizadevanja na fakulteti so šla predvsem v smeri, da smo predlagali organizacijo posebnega študija na prvi stopnji za dosedanje geometre. Prijavilo se je približno 60 slušateljev, od katerih jih je dvanajst že pridobilo naziv geodetskega inženirja. Pri študiju smo sodelovali tudi s tem, da smo pomagali pri izboru predavateljev, pomagali sestaviti učni načrt in podobno. Želja članstva za nadaljevanjem tega študija je prišla do izraza tudi letos, zato pripravljamo drugi kurs takega šolanja na FAGG. Prizadevanju Zveze, geodetske službe in operative ter razumevanju FAGG gre zasluga, da smo s tem nekaterim kolegom omogočili dvig formalne izobrazbe in da si je veliko kolegov pridobilo in spoznalo nove postopke in tehnologije.

Glede visokega šolstva smo sodelovali v posebni komisiji pri Sekretariatu za prosveto in kulturo, ki pripravlja reformo študija na visokih šolah. V zvezi s tem je zveza v sodelovanju z geodetsko službo in operativo pripravila program predmetov za visoko geodetsko šolo. Ta program smo pripravili že v juniju letos, ga razmnožili in poslali vsem zainteresiranim. V času, ko pišemo poročilo, diskusija o programu še teče, zato je težko dati kakršnokoli oceno o njem. Vendar pa smatramo, da smo vsaj v grobem zajeli potrebe, možnosti in pričakovanja, ki jih bo družba v perspektivi postavila pred diplomiranega geodetskega inženirja.

Raziskave

Za organizacijo Raziskovalne skupnosti SRS ter drugimi načini financiranja raziskovalnega dela smo se tudi geodeti morali organizirati na drugih nivojih. Tako smo uspeli, da je v svet tehnične sekcije izvoljen tudi geodetski predstavnik, da je posebna komisija sestavljena iz predstavnikov operative, službe in raziskovalnih inštitucij uspela sestaviti srednjeročni program raziskovalnega dela za področje geodezije, kartografije in fotogrametrije in da bo ta program, ki je že predložen in odobren pri Raziskovalni skupnosti SRS v dognednem času tudi realiziran. Trenutno tečejo diskusije v raziskovalnih organizacijah ter pri vseh zainteresiranih strokovnjakih in strokovnih geodetskih grupacijah o tem programu. V mesecu oktobru smo zato predložili tudi prve naloge za leto 1972, Vloga Zveze je bila v tem primeru predvsem konzultativna in usklajevalna in pričakujemo, da tudi v bodoče Zveza kot družbeno-strokovna organizacija na tem področju svoje vloge ne bo presegla.

Zakonodaja

V letu 1971 smo se dvakrat zelo intenzivno vključili v razprave o bodoči organizaciji geodetske dejavnosti v federaciji in o bodoči organizaciji te dejavnosti v SR Sloveniji. Glede sprejema zvezne ustave smo prišli kot zveza v določena nasprotja z dosedanja upravno geodetsko strukturo v federaciji. Šlo je predvsem za to ali je geodezija potrebna, da se obravnava v zvezni ustavi ali ne. Smatrali smo, da to ni potrebno. Šli smo v posebno akcijo (razširjeni plenum), kjer smo sprejeli temu ustrezno resolucijo. Podprli so nas tudi geodeti SR Hrvatske in nekateri poslanci. Tako smo uspeli skupaj s predstavniki geodetske službe in operative, da v zvezni ustavni zakon geodezija ni prišla kot področje, ki ga je potrebno urejati z zveznimi zakoni. Razloge za tako stališče smo navajali že prej, ker se je pokazalo, da predpisovanje postopkov, metod dela in njihovo kontroliranje iz centra v geodetski stroki ne more in ne sme iti več v bodoče dokumente, ker nas je to omejevalo pri razvoju tehnologiji, napredku in podobno. Ne glede na politični uspeh akcije so ostale nerazčiščene še nekatere stvari, kot je vloga Zvezne geodetske uprave, ki je kljub temu, da ni napisana v ustavnem zakonu, kot organ obstala. Zato nameravamo politično akcijo v tej smeri voditi še naprej.

Glede republiške zakonodaje in sprejemanja republiške ustave smo tudi sklicali razširjeni plenum in predlagali ustavni komisiji določena stališča. Tu gre predvsem za to, da bi republika sedaj le z neko okvirno zakonodajo regulirala in vplivala na enotnost geodetskih evidenc v SR Sloveniji, pri čemer smo vedno mislili na tisto minimalno potrebno enotnost, da bi bili sistemi kompatibilni in usklajeni. Tudi ta akcija še teče, rezultatov ne poznamo. Poleg navedenih zakonov smo se vključevali in se še vključujemo v prizadevanja okrog konstrukcije osnovnih principov zakonov o geodetski izmeri v SR Sloveniji in zakonu o katastru zemljišč in vzdrževanju. Smatramo, da je vloga Zveze na tem področju izredno velika, da smo bili dovolj aktivni in da bomo to delo v bodoče tudi v tej smeri nadaljevali. Istočasno je treba vedeti, da je tako delo pred nekatere posameznike v zvezi postavilo izredne zahteve, tako v kvaliteti kot v kvantiteti dela. Zato smatramo, da zaslužijo priznanje in pohvalo.

Geodetski dan

Že v prejšnji mandatni dobi je republiški odbor sklenil, da bo vsako leto na prvo soboto v decembru pripravil srečanje geodetov Slovenije na posebnem "geodetskem dnevu". Letos bo to že 4. geodetski dan. Delo na tem dnevu delimo v glavnem na dva dela. Prvi del je namenjen predvsem obravnavanju najmodernejših strokovnih dogodkov v svetu, osvajanju in spoznavanju novih tehnologij in organizacijskih problemov in je pripravljen tako, da se udeleženci seznani jo v čimkrajšem času z največ možnimi področji. V drugem delu ta geodetski dan zaključujemo z družbenim delom, kjer običajno skličemo skupščino Zveze (vsaki dve leti), oziroma na poseben večeru skrbimo za družbeno aktivnost stanovskih kolegov. Do sedaj lahko trdimo, da je ta oblika zelo dobro zaživila, udeležuje se je do 200 od skupaj 600 članov geodetov in so se že navadili na to tradicionalno srečanje. To omogoča društvom in Zvezi, da izmenjujejo tudi druga mnenja itd. To obliko dela bomo zadržali tudi v bodoče, ker smatramo, da je bila izredno potrebna, in da je zaradi tega tudi dobro uspela.

Sodelovanje s Savezom GIG Jugoslavije

Naš odbor ima v predsedstvu Saveza GIG Jugoslavije tudi dve mesti (predsednik in delegat). Ugotovili smo, da je delovanje zveznega odbora bilo v času ustavnih razprav in tudi že prej bolj slabo. Odbor se ni sestal v zvezi s stališči glede nove zvezne zakonodaje - ustave. Nekateri posamezniki iz odbora so dajali izjave, kot da jih je sprejel odbor ali predsedstvo. To je pripeljalo do nekaterih težav in nepotrebnih očitkov. Zato smatramo, da bi se moral Savez GIG Jugoslavije v sklopu z novimi ukrepi o organizaciji SITJ-a tudi primerno reorganizirati. Razprave v tej smeri so že začeli, deloma jih koordiniramo z drugimi republikami in upamo, da bomo našli dobro rešitev. Orientacijo bi moral Savez iskati predvsem v strokovnem povezovanju geodetskih grupacij, v opozarjanju na nekatere strokovne probleme v organizaciji in koordinaciji raziskovalnega dela in podobno. Poleg tega smatramo, da je orientacija v mednarodnih stikih našega Saveza deloma zgrešena, ker se povezuje predvsem z grupacijami - strokovnimi, kjer ne pridobivamo novih izkušenj na nekaterih najbolj sodernih področjih naše stroke. Vendar to utemeljujejo predvsem s tem, da je bilo lažje sodelovati s klirinškimi državami, kot z deviznimi državami. V bodoče nameravamo in santramo, da bi bilo zaželeno, da bi se preko Saveza GIG Jugoslavije vključili močnejše v mednarodno kartografsko društvo in v mednarodno fotogrametrično društvo, ker bi v tej smeri lahko prišli do dragocenejših mednarodnih izkušenj - tako-rekoč k viru podatkov.

Mednarodno sodelovanje

Večino mednarodnih stikov smo dosedaj opravljali preko Saveza GIG Jugoslavije. Kot smo že dejali s tem nismo bili vedno zadovoljni. Tako smo deloma navezovali tudi separatne stike, vendar ne na društveni mednarodni ravni, marveč bolj pol privatno. Zelo dobre stike so nekateri posamezniki navezali z avstrijskimi geodeti, predvsem za področje diskusij okrog organizacije novega katastra in podobno. Poleg tega smo se udeležili nekaterih posvetovanj v Nemčiji in drugod, vendar tudi to ni bilo organizirano preko Saveza. Zato nameravamo v bodoče izdelati stališča in predloge, kako naj se kot napredna strokovna grupacija priključimo v mednarodno strokovno dogajanje, da bi lahko neposredno črpali najnovejše informacije o razvoju stroke. Upamo, da bomo to solucijo uspeli najti v novi organizaciji preko Saveza GIG Jugoslavije.

Sodelovanje z drugimi organizacijami

V času delovanja smo bolj malo sodelovali z drugimi strokovnimi in družbenimi organizacijami. Večkrat nas je pozvala SZDL, da damo kakšna stališča, predloge in podobno. Te stvari smo v mejah možnosti tudi izvrševali, udeležili smo se nekaterih sestankov in podobno. Z drugimi strokovnimi grupacijami, s katerimi bi morali bolj sodelovati v republiki večkrat nismo našli temeljitejšega odziva. To so predvsem organizacije: Društvo arhitektov SRS, Urbanistično društvo SRS, Zveza gradbenih inženirjev in tehnikov SRS in podobno. To sicer ni izključevalo možnosti sodelovanja z nekaterimi posamezniki v teh društvih. Tudi sodelovanje z Zvezo inženirjev in tehnikov SRS, kot našo strokovno organizacijo se ni manifestiralo v nekih organiziranih sestankih, pri čemer pa mislimo predvsem, da do poglobljenih oblik razprav ni prišlo zaradi tega, ker

nismo imeli takšnih problemov, da bi jih v taki organizaciji reševali. ZIT nam je omogočila, da pridobimo manjši prostor za arhiv in nas zastopala v SITJ. Pri tem se nam postavlja vprašanje, ki je nekoliko prizadelo nekatere naše tovariše. Na letošnji redni skupščini Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije so namreč vse geodetske grupacije dobile zlata odličja, značke, odlikovanja za delo, razen Slovencev - geodetov. Istočasno pa vemo in se zavedamo, da je naša Zveza pravzaprav na področju geodezije v Jugoslaviji najbolj napredna, največ naredila za članstvo, bila najbolj marljiva itd. Ko smo se podrobneje informirali, zakaj takega priznanja nismo dobili, so nam tovariši v Savezu GIG Jugoslavije rekli, da je bilo treba te predloge pripraviti v republiki.

Nekatere akcije za v bodoče

V bodoče nameravamo predvsem nadaljevati z (že v tem poročilu) opisanimi aktivnostmi. Poleg tega se je izkazalo, da bo treba Zvezo tudi v republiki nekoliko reorganizirati. Tog sistem društev z ostalimi pravicami, predvsem pa z dolžnostmi namreč ta društva zavezuje v dokaj formalne okvire: v sprejemanje statuten, potrjevanje blagajniških poročil itd., pri čemer pa so področja na katerih delujejo takorekoč izredno majhna in je težko pridobivati za kompletno društveno režijo kompleten odbor. Zato bi v bodoče organizirali delo društev morda tako, da bi v republiški odbor, oziroma predsedstvo prišli tudi predstavniki s terena, kot enakopravni člani predsedstva. Ti člani bi istočasno bili vodje geodetskih aktivov oziroma društev, ki bi obstojali na terenu. Tako bi povečali informativnost med člani, povečali možnosti in obseg delovanja predsedstva in poskrbeli za boljše komunikacije med člani. To v Sloveniji ni problem, ker je prihajanje in odhajanje na sestanke praktično omogočeno za vse kraje v republiki. Seveda bo to nekoliko podražilo delovanje predsedstva, vendar smatramo, da bo na drugi strani dvig organizacijske moči in kvalitete delovanja precej večji.

Poleg tega bi se morali Slovenci čimprej, kot smo že omenili vključiti v mednarodni krog strokovnih geodetskih informacij, ki ga za sedaj ločeno obdelujemo in obravnavamo. V zvezi s tem bo tudi zveza skrbela in pomagala urejati strokovne knjižnice in strokovno kroženje informacij ter pripravila še več strokovnih posvetovanj in seminarjev. Druge organizacijske oblike, navedene v poročilu, bomo še poglobili in jih po možnosti razširili.

Stanko Majcen

ALI BO FEDERACIJA PONOVO IZDALA ZAKON O IZMERITVI ZEMLJIŠČ?

Razgovor z direktorjem Geodetske uprave SRS

V zadnji številki Biltena je tov. Kren Boris v prispevku "Ustavne spremembe in geodezija" obširnejše obrazložil trenutno stanje glede pooblastil federacije pri urejevanju izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra. Naj ponovim, da zvezni ustavni amandmaji ne pooblaščajo federacije, da bi še nadalje urejevala področje izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra. Dejstvo, da je z zveznim ustavnim zakonom za izvedbo ustavnih amandmajev temeljni zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru uvrščen med predpise, ki ne hajo veljati 31. decembra 1971, jasno dokazuje, da je torej področje izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra v bodoče v popolni pristojnosti republik oziroma pokrajin. V skladu z navedenimi dejstvi se v naši republiki pripravlja istočasno z republiškiimi ustavnimi amandmaji tudi republiški ustavni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev. Tako je v delovnem osnutku ustavnega zakona predvideno, da bi se naj uporabljale posamezne določbe temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru v SR Sloveniji tudi po 31.12.1971, in sicer do izdaje ustreznih republiških predpisov, vendar najdalj do 31.12.1972. Posamezne določbe temeljnega zakona je potrebno obdržati v veljavi z republiškim predpisom zato, da ne bi prišlo do pravne praznine in ker do konca letošnjega leta ni možno pripraviti in sprejeti novih republiških predpisov. Razen posameznih določil navedenega temeljnega zakona se predvideva podaljšanje do sprejema republiških predpisov tudi posameznih določb ali celotnih predpisov, kot so: uredba o izdelavi izmeritve in zemljiškega katastra ter njunem vzdrževanju, temeljni zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka, pravilnik o katastrski klasifikaciji in bonitiranju zemljišč, navodilo o evidenci cen in donosov kmetijskih kultur, pravilnik o tehničnih predpisih za izdelavo izvornikov načrtov in za določanje površin parcel pri izmeritvi zemljišč. Vsi drugi izvršilni predpisi, ki so bili izdani na osnovi temeljnega zakona oziroma uredbe o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru, pa bi naj nehali veljati na območju SR Slovenije z uveljavitvijo republiškega ustavnega zakona, torej še v letošnjem letu.

Tako je torej v kratkem stanje glede pristojnosti federacije o področju izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra in o urejevanju tega področja v republiški zakonodaji. Vsaj tako smo si ga mi predstavljali. Izgleda pa, da Zvezna geodetska uprava ni tega mnenja, saj je v kratkem času predložila Zveznemu izvršnemu svetu dva predloga, in sicer predlog za izdajo zveznega zakona o izmeritvi zemljišč in predlog za zagotavljanje sredstev za izmeritev zemljišč v proračunu za leto 1972. Ker je akcija Zvezne geodetske uprave nerazumljiva, nelogična, protiustavna in kot taka nesprejemljiva je Geodetska uprava SRS podvzela več ukrepov samostojno oziroma skupno z ostalimi republiškiimi in pokrajinskimi geodetskimi upravami. Naprosili smo direktorja Geodetske uprave SRS tov. Miroslava Črnivca, da nam odgovori na nekaj vprašanj, da na ta način seznanimo širšo geodetsko javnost z nastalo situacijo.

1. Vprašanje: O predlogih Zvezne geodetske uprave je Geodetska uprava SRS dala Izvršnemu svetu posebno pismeno stališče, o katerem je že razpravljajal Odbor Izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja. Ali lahko poveste zakaj so predlogi Zvezne geodetske uprave nesprejemljivi in kakšno stališče je zavzel odbor Izvršnega sveta do tega vprašanja?

Odgovor: Zvezna geodetska uprava se v položaju, nastalem po sprejetju ustavnih amandmajev, zaradi svoje internosti ni mogla domisliti ničesar drugega, kot da je predlagala sprejetje "mavega" zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru kar s popolno vsebino starega zakona iz leta 1965; vse zadeve izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra naj bi bile "pomembne za vso državo". Zato naj federacija ureja pristojnosti za izvajanje in financiranje, predpise o sistemu in postopkih pri izdelavi in vzdrževanju vseh vrst geodetskih del in evidenc; dodatno k temu je v predlogu tudi zahteva, da se zvezne kompetence razširijo še na kataster komunalnih naprav, kataster zgradb in druge evidence v zvezi z inventarizacijo prostora, ki smo jih dosedaj urejali v republiki. Takoj za tem je Zvezna geodetska uprava predlagala za leto 1972 tudi dodelitev sredstev iz zveznega proračuna v enakem obsegu kot prej.

Ker so ti predlogi vsebinsko ravno nasprotni v uvodu omenjenim določilom ustavnega zakona, je bil to dovolj močan argument, da je Geodetska uprava SRS lahko predlagala avtoritativno zavrnitev predlogov s strani našega Izvršnega sveta. Pri tem sta nas v vsem podprla republiška sekretariata za zakonodajo in urbanizem, tako da je odbor Izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja v celoti sprejel naša stališča in sklenil, da bo opozoril Zvezni izvršni svet na nesprejemljivost in protiustavnost predlogov Zvezne geodetske uprave.

2. Vprašanje: O predlogih Zvezne geodetske uprave so razpravljali na posebnem sestanku v Sarajevu tudi direktorji republiških in pokrajinskih geodetskih uprav, ki so poslali Zveznemu izvršnemu svetu posebno pismo. Kakšno stališče so zavzeli direktorji republiških in pokrajinskih geodetskih uprav do navedenih predlogov Zvezne geodetske uprave?

Odgovor: Direktorji republiških in pokrajinskih geodetskih uprav smo se letos sestali aprila, septembra in v začetku tega meseca. Na vseh teh sestankih je prevladalo mnenje, da mora biti nova geodetska zakonodaja ob priliki ustavnih sprememb nekaj kvalitetno novega, predvsem glede bistveno povečanih kompetenc republik in avtonomnih pokrajin. Na prvem sestanku sta stari centralistični sistem zagovarjala samo predstavnika SR Makedonije in SAP Kosovo, na drugem pa samo še zadnji. Zato na sestanku 2.XI. v Sarajevu ni bilo težko doseči enotnega stališča, da ni nobene ustavne osnove za sprejetje zveznega zakona o izmeritvi zemljišč, posebno ker se predlaga vsebinsko kar stari temeljni zakon, kar je tudi nasprotno stališčem republik in pokrajin, izraženim na predhodnih posvetovanjih. Na tej osnovi je bilo sestavljeno skupno pismo vseh direktorjev, kjer predlagamo Zveznemu izvršnemu svetu, da se predlogi Zvezne geodetske uprave umaknejo.

3. Vprašanje: Obstoja stališče, da bi pa federacija vendarle tudi na področju izmeritve in zemljiškega katastra sprejemala na osnovi ustavnih amandmajev tehnične normative in norme kvalitete proizvodov in storitev. Ali nam lahko po-

veste, kakšno je vaše mnenje o tem in ali poznate mnenja drugih republiških in pokrajinskih geodetskih uprav?

Odgovor: Vprašanje standardov in tehničnih predpisov je tehnično vprašanje, o katerem se bodo morale sporazumeti tudi republike. Iz dosedanjih razprav na nivoju republiških in pokrajinskih geodetskih uprav je razvidno, da se večina zavzema za minimalno predpisovanje za najbolj splošne zadeve. Naše stališče je, da bi bilo v okviru standardov in tehničnih predpisov možno določiti skupni koordinatni sistem za načrte, karte in druge evidence, skupno izhodišče za nadmorske višine ter nekatere znake za najsplošnejše objekte in pojave v načrtih in kartah (osnovni topografski ključ). Drugo naj bi se za potrebe nerazvitih reševalo na osnovi priporočil in neobveznih standardov, da bi se s tem očuvali tudi interesi ostalih. Pri tem poudarjamo, da ni nujno, da bi se te skupne zadeve reševale v obliki zveznih standardov ali tehničnih predpisov, ker so te zadeve tako splošne, da ni nobenih ovir za neposredni sporazum med strokovnimi službami republik in avtonomnih pokrajin.

Glede teh vprašanj še ni dosežena popolna enotnost med republikami in pokrajinskimi geodetskimi upravami, v nadaljnjem pa si bomo prizadevali, da bo ustrezen sporazum sprejet.

4. Vprašanje: Z zakonom o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij je določeno, da obstaja Zvezna geodetska uprava in da opravlja zadeve, ki se nanašajo na izmeritev zemljišč in njeno vzdrževanje. Prav tako je predpisano, da se pri Zvezni geodetski upravi ustani svet uprave, ki ga sestavljajo po en član iz vsake republike in pokrajine. Slišati je, da obstoj Zvezne geodetske uprave ni v skladu z ustavo. Kakšno je vaše mnenje in kakšne so pristojnosti oziroma kaj naj bi reševal svet Zvezne geodetske uprave? Ali je svet že formiran in kdo je iz Slovenije član sveta?

Odgovor: Stališče Geodetske uprave SRS je, da člani zveznega zakona o organizaciji in področju dela zveznih organov, ki se nanašajo na Zvezno geodetsko upravo niso v skladu z ustavo, ker si ne moremo predstavljati funkcije nekoga zveznega organa, ki po ustavi nima nobenih zakonskih pristojnosti. O tem smo se posvetovali s predsednikom zakonodajno-pravne komisije Skupščine SRS in s sekretariatom za zakonodajo. Ker njihova mnenja niso bila enotna, je Geodetska uprava predložila problem Izvršnemu svetu, Geodetski zavod SRS pa je sprožil vprašanje ustavnosti pri zveznem ustavnem sodišču. Dokler ne bomo prejeli avtoritativnega odgovora o tem vprašanju, bomo normalno sodelovali z Zvezno geodetsko upravo, v okviru njenega sveta pa si vomo prizadevali z drugimi republikami in pokrajinami doseči ustrezen sporazum o skupnem reševanju nekaterih geodetskih vprašanj.

Pri predlaganju slovenskega predstavnika v svet Zvezne geodetske uprave je bil upoštevan dogovor, naj neposredni vodilni delavci posameznih področij ne bi bili člani zveznih svetov in je bil tako na to mesto imenovan ing. Milan Naprudnik, direktor Biroja za regionalno prostorsko planiranje.

Smatram, da je s tem slovensko predstavništvo v svetu v najboljših rokah, vendar smo pozneje ugotovili, da se druge republike dogovora niso držale in je zato možno pričakovati naknadne spremembe.

5. Vprašanje: Geodetska uprava SRS je dala predloge za dopolnitve republiških ustavnih amandmajev glede izmeritve ter katastrov in evidenc o nepremičninah, ki ga podpirajo občine in Zveza GIG Slovenije. Ali je že znano ali bodo ti predlogi upoštevani pri novih amandmajih?

Odgovor: Navedeni predlogi za dopolnitev republiških ustavnih amandmajev so bili izredno ugodno sprejeti, saj je Geodetska uprava SRS prejela soglasja večine občin, kjer njihova predsedstva, konference SZDLJ in drugi organi, ki so o tem razpravljali, v celoti sprejemajo in podpirajo naše predloge. Vseh material je bil predložen republiški ustavni komisiji in prav zaradi navedene široke podpore pričakujemo, da bodo v dokončno besedilo republiških ustavnih amandmajev vključene tudi geodetske zadeve.

ZAPISNIK 14. SEJE SEKRETARIATA ZVEZE GIG SLOVENIJE

Seja je bila 11.XI.1971 ob 17 uri v prostorih Ljubljanskega geodetskega biroja, Cankarjeva 1.

D n e v n i r e d :

1. Pregled zapisnika 13. seje
2. Pregled dosedanjih aktivnosti - šolstvo in zakonodaja
3. Prijave in priprave za 4. geodetski dan
4. Priprave na skupščino Zveze GIG SRS in skupščino Ljubljanskega društva,
5. Strokovna posvetovanja
6. Razno.

Predsednik je ugotovil sklopčnost. Na predlagani dnevni red ni bilo pripomb.

1. Pregled zapisnika 13. seje

Navzoči se strinjajo z zapisnikom ter realizacijo sklepov, ki so bili na tej 13. seji sprejeti.

2. Dosedanje aktivnosti Sekretariata in Zveze

- a) V tem času je bil razširjeni plenum Zveze GIG, kjer smo obravnavali republiški predlog - amandmajev k republiški ustavi. Predsedstvo je dalo poseben

predlog ustavni komisiji in organiziralo še druge diskusije. Sekretariat se z nalogami, ki so bile sprejete strinja in take akcije v naprej še pozdravlja.

- b) Banovec je obrazložil teze za reorganizacijo visokega šolstva na področju geodezije ter dosedanje delo na tem programu. Po daljši razpravi sprejme sekretariat sklep, da skliče razširjeni sestanek predsedstva, na katerega je treba vabiti še FAGG, predstavnike komunalne sekcije pri Zvezi gradbenikov Slovenije, odbor pri skupščini (Mušič), Zvezo inženirjev in tehnikov SRS, predstavnike operative, srednjo šolo ter predstavnike Zveze GIG Hrvatske. Ta sestanek naj bi bil 23. novembra na FAGG ob 17 uri.

V zvezi z organizacijo študija na višji stopnji in iniciative Celjskega društva, sekretariat ugotavlja, da je začetni zagon deloma prekinjen. Naslednjo potezo naj bi potegnili fakulteta - geodetski odderek. Sekretariat zadolži predsednika in tajnika, da akcijo nekoliko poživita.

Poleg tega je treba leta 1972 že začeti delati na seznanjanju kandidatov ki bi se hoteli vpisati na geodetske šole. Sekretariat naj opozori delovne organizacije in FAGG na nujnost začetka take akcije že v letošnjem letu.

V risarski tečaj pri Zavodu za tehnično izobraževanje se je prijavilo 15 kandidatov. Tečaj bo tako lahko pričel z delom. Zanimivo je, da o razpisu šolanja v Delu ta tečaj ni bil razpisan, čeprav so bili razpisani vsi drugi podobni tečaji iste šole. Akcijo uspešno vodi predsednik Golorej.

- c) Zakonodaja.

V zvezi z zakonodajo smo že sklicali dva razširjena plenuma. Tako smo prvič razpravljali o zveznih ustavnih amandmajih, drugič o republiških ustavnih amandmajih. Banovec je obrazložil dosedanje delo Geodetske uprave SRS in Zveze na področju urejanja geodetske zakonodaje na nivoju federacije. Na predlog tov. Smrekarja se sprejme sklep, da v Biltenu objavino kratko poročilo o dosedanjem delu in akcijah v zvezi s tem. Tako bi nekatere nejasnosti na tem področju lahko preprečili, istočasno bi seznanili članstvo o delu in politiki Geodetske uprave SRS, Zveze GIG Slovenije in operative. Kratka informacija v Biltenu bo intervju z direktorjem Geodetske uprave SRS na to temo.

3. Priprave na 4. geodetski dan

Sekretariat ugotavlja, da priprave tečejo v redu. Nekaj problemov je še z referenti, ki še niso napisali svojih prispevkov, čeprav so na tem že precej delali. Dodaten problem je naslov prispevka tov. Svetika, kateremu prepušča sekretariat iniciativo in vse možnosti, da prispevek prilagodi trenutnim potrebam in možnostim.

Pred geodetskim dnevom bo izšel Bilten št. 4. v katerem bi dali poleg poročila Ljubljanskega društva tudi poročilo Zveze GIG Slovenije. Sekretariat se strinja s poročilom, ki ga je pripravil tajnik. Tako bi na geodetskem dnevu, oziroma na skupščini prebrali samo blagajniško poročilo. Nadzorni odbor bo v tem času pregledal materialno poslovanje ZGIG Slovenije, tako da bi finančno poročilo zaključili z dnem 1.12.1971.

Sam geodetski dan bo organiziran tako kot običajno. Začetek predavanj bi bil v petek 3.12. ob 10 uri dopoldne. Po prebranih predavanjih bi bila kratka diskusija, nato bi predvidoma od 12 ure do 13 ure izvedlo letno skupščino Ljubljansko geodetsko društvo. Popoldne bi delali po posameznih interesnih skupinah v skladu z željami udeležencev. Tako bi se razdelili v posamezne strokovne komisije, v katerih bi se udeleženci prostovoljno odločali. Zaenkrat bi pripravili razgovor predvsem v sledečih strokovnih grupacijah: kataster, kartografija, kataster komunalnih naprav in uporabna geodezija. V kolikor bi se izkazalo, da je interes za tako razgovarjanje velik, bi lahko te sestanke že izkoristili za organiziranje posameznih strokovnih sekcij v okviru društva v skladu s statutom Zveze GIG. Sekretariat bo v tem času tudi našel začasne vodje teh strokovnih posvetovanj. Ob 8 uri zvečer bi bila v Slonu tradicionalna prireditev z družabnim večerom in plesom. Za brucovanje in program se bo povezal tovariš Gorenc s tov. Dvoržakom. Za glasbo bo prevzel obveznost tov. Podobnikar, opozoril ga bo Banovec. V zvezi z finančnimi težavami na tem področju bo treba nekoliko sodelovanja med ljubljanskim društvom in republiško zvezo. Tako sekretariat pooblašča za določitev kotizacije in prispevka Ljubljansko društvo, ki jo bo določil sporazumno z republiško zvezo. Za podrobnosti v zvezi z geodetskim dnevom se bo sproti sestajal še del sekretariata za reševanje posameznih problemov.

4. Priprave na skupščino Zveze GIG Slovenije

O pripravi smo govorili že na prejšnji seji sekretariata. Poročilo bo objavljeno v Biltenu, tako, da ga na skupščini ne bi brali. Poleg tega bo treba misliti na novo organizacijo Zveze GIG Jugoslavije in naše zveze. Razprava v zvezi s tem je bila živahna. Sklonili smo sledeče:

V bodoče bo treba najti novo organizacijsko obliko za delovanje Zveze posebej z ozirom na relacijo Zveza in geodetska društva. Zato naj bi na skupščini imenovali posebno komisijo, ki bi v dvoletnem obdobju, ki bo sledilo, pripravila predlog reorganizacije in pripravila novi statut. Poleg tega naj bi na nekaterih področjih strokovno delo drugače organizirali. Sekretariat predlaga, da bi uvedli predvsem strokovne sekcije, ki bi okrog strokovnega problema, naprimer kataster povezovala vse strokovnjake, ki so za to zainteresirani iz vse republike. Te sekcije bi imele svoj program dela, svoje notranje življenje. V bodoče bi vplivale predvsem na vzgojo kadrov za njihovo področje, posvetovanja ter mogoče intenzivneje vplivale na geodetsko zakonodajo. Druga oblika organizacije bi bila organizacija aktivov, ki bi imeli predvsem lokalni značaj in bi se organizirali po lokalnem principu. Npr.: aktiv Nova Gorica, aktiv Novo mesto. Predsedniki sekcij in vodje aktivov bi bili vsaj začasno voljeni ali kasneje kooptirani v predsedstvo Zveze GIG Slovenije.

Glede kandidatne liste za novi odbor je bila diskusija precej živahna. Sekretariat se je sporazumel, da bi morali odbor ponladiti in ga drugače organizirati. Ugotovili so, da je bila sedanja organizacija in potek dela relativno zelo ugoden in dobro pripravljen. V bodoče se lahko to spremeni, v kolikor

bi to strukturo spreminjali ali menjali. Odbor je evidentiral možne kandidate za predsednika, tajnika, podpredsednika in ostalo. Sekretariat je za to pooblastil predsednika, da na koncu sestavi predlog za novo listo, ki ga naj pripravi kandidacijski komisiji, ki jo bomo izvolili na skupščini. Šele kandidacijska komisija naj bi predlagala skupščini kompleten odbor.

5. Strokovna posvetovanja

Uvodno informacijo o tem je dal ing. Golorej in povedal zakaj se nekaterih posvetovanj v inozemstvu nismo udeležili in zakaj smo se nekaterih le udeležili. Poleg tega so udeleženci temeljiteje obravnavali posvetovanja o kartografiji in nekatere težave v zvezi s tem. Istočasno se sprejme sklep, da bi Slovenija zaradi preložitve hrvaškega posvetovanja o znanstveno-raziskovalnem delu v prihodnje leto in zaradi težav in novih nalog, ki se bodo pojavile v republiki, odstopila od posvetovanja o avtomatizaciji v geodeziji, ker bi tako posvetovanje trenutno v slovenskih razmerah ne bilo preveč koristno in ker so problemi, ki nastajajo precej drugačni in bolj izven sfere avtomatizacije. To stališče se bo posredovalo tudi predsedstvu Zveze GIG Jugoslavije. V bodoče naj bi strokovna posvetovanja pripravljale predvsem strokovne grupacije, oziroma strokovne sekcije, ki se bodo organizirale pri predsedstvu Zveze GIG Slovenije.

6. Razno

Pod razno ni bilo bistvenih pripomb. Zato je predsednik ob 20,30 zaključil 14. sejo sekretariata.

Ivan Golorej

RISARSKI TEČAJ

Na pobudo Zveze GIG Slovenije in Geodetske uprave SRS bo Zavod za tehnično izobraževanje, Ljubljana, Lepi pot 6 - tel. 22-270 organiziral v zimskem obdobju 1971-1972 TEČAJ ZA GEODETSKO-KARTOGRAFSKE RISARJE.

Smoter tečaja je: obvladanje geodetskega in kartografskega risanja, pisav ter osnovnih računskih operacij, ki se uporabljajo pri risanju. Obvladanje pisarniških del kartiranja, interpoliranja, izvlačanja, kopiranja itd.

Program izobraževanja bo razdeljen v dva dela:

- OSNOVNI TEČAJ,
- SPECIALNI TEČAJ

Učni načrt OSNOVNEGA TEČAJA (80 ur) predvideva sledeče predmete:

1. tehnično risanje,
2. tehnična pisava,
3. prostoročno risanje in skiciranje,
4. praktične vaje.

Učni načrt SPECIALNEGA TEČAJA (340 ur) za geodetsko (kartografskega) risarja bo obravnaval sledečo snov:

1. nižja geodezija (s praktično matematiko),
2. praktična geodezija (s fotogramtrijo in elektroniko),
3. tehnično risanje (kartografsko),
4. tehnične pisave (moderni risarski pripomočki),
5. izdelava načrtov (geodetsko risanje),
6. upodabljanje reliefa (osnove iz opisne geometrije),
7. kartografija in reprodukcija kart ter načrtov, kopiranja, tisk itd.
8. praktične vaje.

Osnovni in specialni tečaj bosta trajala skupno 420 ur.

Na tečaj se lahko prijavijo osebe, ki so uspešno končale osnovno šolo (osem-letko). Zaenkrat je še nekaj prostih mest.

Osnovni tečaj se bo pričel 2.XII.1971 in bo trajal do 31.XII.1971.

Specialni tečaj se bo pa pričel 6.I.1972 in bo trajal predvidoma do 15.V.1972. Pouk bo vsak četrtek in petek po 8 šolskih ur (4 šolske ure dopoldne in 4 šolske ure popoldne) ter vsako soboto po 4 šolske ure (dopoldne).

Šolnina za osnovni in specialni tečaj je 2.150 din. Kandidati, ki bodo sami plačevali šolnino, imajo možnost plačevanja v obrokih. Prvi obrok din 450.- se plača ob vpisu.

Štipendistom morajo delovne organizacije poravnati šolnino v celoti pred pričetkom tečaja.

Vpis v tečaj se opravi na Zavodu za tehnično izobraževanje. Ob vpisu morajo kandidati predložiti zadnje šolsko spričevalo in izpolniti poseben obrazec "prijavnico".

Vabimo občinske geodetske upravne organe in delovne organizacije, da pošljejo v tečaj kandidate, kajti naslednji tečaj bo mogoče ponovno organizirati šele po daljšem (nekajletnem) obdobju.

I N F O R M A C I J E

Predlog dopolnitve republiških ustavnih amandmajev. Geodetska uprava SRS je posredovala skupni komisiji vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja predlog za dopolnitev osnutka ustavnih amandmajev k republiški ustavi. Tako se predlaga, da se naj v okviru XXXVII amandmaja določi, da naj republika po republiških organih in organizacijah ureja tudi izmeritev zemljišč, katastre in evidence o nepremičninah ter skrbi za njihovo izvajanje in izdelavo. Prav tako se predlaga dopolnitev naslednjega, to je XXXVIII amandmaja, tako da bi Skupščina SR Slovenije sprejemala tudi zakone, ki se nanašajo na izmeritev zemljišča, katastre in evidence o nepremičninah.

Razen obrazložitve je skupni komisiji poslano tudi 33 mnenj občinskih skupščin in Skupščine mesta Ljubljane, to je mnenja, ki jih je Geodetska uprava SRS prejela pravočasno. Pri izvedbi te akcije je ugotovljeno, da nekateri predstojniki občinskih geodetskih upravnih organov niso uspešno opravili zaupane jim naloge. Zaradi kratkega roka, je uprava iskala mnenja občin preko občinskih geodetskih upravnih organov, ki pa ji povsod niso posvetili ustrezne pomenbnosti, tako so tudi organi, ki niso poslali mnenja svoje občine ne v zaprošenem roku, niti kasneje.

Mnenja vseh občin in Skupščine mesta Ljubljane so soglašala s predlogom dopolnitve republiških ustavnih amandmajev, kot je predlagala Geodetska uprava SRS. Tudi zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je predlagala podobno dopolnitev ustavnih amandmajev, glede izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra.

S.M.

Ureditev republiške meje med Slovenijo in Hrvaško. Republiški geodetski upravi Slovenije in Hrvatske sta že v preteklem letu pričeli z akcijo uskladitve republiške meje med SR Hrvatsko in SR Slovenijo v zemljiškem katastru. Ugotovljeno je namreč bilo, da obstojajo v Prekmurju in na Koprskem velike razlike v prikazu republiške meje v obeh zemljiških katastrih. To je tudi bil razlog, da sta se obe upravi sporazumno odločili v skupno akcijo pregleda celotnega poteka republiške meje. Zato sta upravi vsaka od svojih občinskih geodetskih upravnih organov iskali podatke o usklajenosti oziroma neusklajenosti republiške meje. Zbrana dokumentacija izkazuje veliko število odstopanj, ki so manjšega obsega, gre pa tudi za precej velika odstopanja. Zaradi delikatnosti urejanja zadev o republiški meji sta se geodetski upravi SR Hrvatske in SR Slovenije na osnovi zbranega materiala dogovorili na sestanku v začetku novembra o nadaljnjem poteku ureditve republiške meje. Do januarja prihodnjega lega pripravita obe upravi identično informacijo za izvršna sveta. V informaciji bo predlagano, da se naj ustanovita republiški komisiji, ki bi vodili akcijo uskladitve oziroma ureditve republiške meje. Obe republiški komisiji bi problematiko reševali z medsebojnim sodelovanjem in kontaktiranjem občin. Predvideva se, da bi se naj meja dokončno uredila na ta način, da bi se zamejičila, opisala in uzakonila.

S.M.

Srbija pripravlja nov zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru.

V skladu z zveznimi ustavnimi amandmaji in ustavnim zakonom za izvedbo ustavnih amandmajev je Geodetska uprava SR Srbije pripravila osnutek republiškega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru, ki bi naj bi sprejet še v tem letu. V osnutku zakona je določeno, da celotno področje izmeritve zemljišč od vseh osnovnih geodetskih del, izdelave načrtov in kart ter osnovne državne karte do geodetskih del pri komasaciji zemljišč spadajo v pristojnost republike. Prav tako zakon ureja celotno področje zemljiškega katastra. Zakon bi naj dal pooblastila Geodetski upravi SR Srbije, da sprejema predpise o vseh zadevah izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra. Zakon je precej obširen, kar je razvidno iz tega, da obsega 92 členov. Vsebinsko zakona je razvrščena v devetih poglavjih, ki imajo naslednje naslove:

- splošna določila,
- izmeritev in zemljiški kataster,
- vzdrževanje izmeritve in zemljiškega katastra,
- obnova izmeritve in zemljiškega katastra,
- merjenje zemljišč za posebne potrebe državnih organov, delovnih in drugih organizacij,
- pristojnosti in odnosi,
- posebne določbe,
- kazenske določbe,
- prehodne in končne določbe.

S.M.

Obisk direktorja Geodetske uprave SR Srbije. V začetku oktobra t.l. je obiskal Geodetsko upravo SR Slovenije in Geodetski zavod SRS direktor Geodetske uprave SR Srbije tov. Bogdan Bogdanović. Na Geodetski upravi SRS se je pogovarjal o urejevanju geodetskih zadev v republiških predpisih glede na sprejete ustavne spremembe v federaciji. Geodetski zavod SRS pa je tov. Bogdanoviču razkazal izdelavo načrtov in kart s fotogrametričnimi inštrumenti in s Coradomatom.

S.M.

Posvetovanje o znanstveno-raziskovalnem delu na področju geodezije v Jugoslaviji. Organizacijo posvetovanja je prevzela Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Hrvaške. Posvetovanje bo 9. in 10. marca 1972 v Zagrebu, Berislavčeva 6. Organizator vabi vse strokovnjake k sodelovanju s pripravo referatov in koreferatov, ki jih je potrebno poslati od 1.12.1972 na naslov: Savez geodetskih inženjerskega i geometara Hrvatske, Zagreb, Berislavčeva 6, tel. 36-351. Tematiko tega posvetovanja smo objavili v 2. številki "Biltena" v letu 1971.

B.K.

Boris Kren

MEJNI KATASTER V AVSTRIJI

Pri pripravi za izdelavo osnutkov novih predpisov s področja izmere in katastra zemljišč je nujno, da čimbolj izkoristimo izkušnje, ki jih imajo na teh področjih tudi drugod. S tem namenom je skupina delavcev Geodetske uprave SRS obiskala izmeritveni urad v Gradcu (Vermessungsamt Graz). Namen obiska je bil predvsem ugotoviti, kako napreduje izdelava mejnega katastra in če se dajo njihove izkušnje s tega področja uporabiti tudi pri nas. Kljub temu, da je obisk trajal le 2 dni, so udeleženci obiska lahko dobili sliko o organizaciji geodetske službe v Avstriji in o glavnih značilnostih mejnega katastra.

V Avstriji so v letu 1968 sprejeli zvezni zakon o deželni izmeritvi in mejnem katastru. Naloge s tega področja opravljajo zvezni izmeritveni urad in izmeritveni uradi za posamezna območja.

Zvezni izmeritveni urad opravlja naloge za območje cele države in sicer:

1. temeljno izmeritev (vzpostavitev in vzdrževanje mreže stalnih točk, astronomsko-geodetska dela na mreži stalnih točk, vzpostavitev in vzdrževanje višinskih točk posebne natančnosti (precizni nivelman in dela za raziskovanje zemeljske točnosti in za geofizikalno deželno izmeritev);
2. celotno novo naložitev mejnega katastra;
3. izdelavo državnih kart (topografska deželna izmeritev);
4. zamejničenje in izmeritev državne meje.

Izmeritveni uradi so podrejeni zveznemu izmeritvenemu uradu in jih je v Avstriji 68. Vsak pokriva območje enega ali več sodnih okrajev (območje zemljiške knjige). Naloge izmeritvenih uradov so:

1. delna naložitev mejnega katastra;
2. vodenje mejnega katastra;
3. uradna opravila v zvezi z mejnim katastrom.

Zvezni izmeritveni urad opravlja naloge iz zelo širokega strokovnega področja, medtem pa je delo izmeritvenih uradov omejeno na zelo ozko področje, kajti tehnična dela pri izmeritvi za delno naložitev mejnega katastra in pri delitvah parcel opravljajo izključno pooblašeni inženirji za izmeritev (civilni inženirji). Le če na območju izmeritvenega urada in civilnega inženirja, lahko opravi meritve sam izmeritveni urad.

Mejni kataster se v Avstriji uvaja postopoma. Za parcele, ki se še ne vodijo v mejnem katastru je še vedno v veljavi zemljiško-davčni kataster.

Mejni kataster je osnovan po katastrskih občinah (praviloma obdržijo meje katastrskih občin zemljiško-davčnega katastra) in je namenjen:

1. kot obvezen dokaz zemljiških (parcelnih) meja in
2. za razvidnost vrste uporabe, površine in ostalih podatkov za lažje razpoznavanje zemljišč (parcel).

Mejni kataster sestoji iz tehničnega operata, seznama zemljišč (parcelnega zapisnika) in iz posestnih listov.

Parcelno številko v mejnem katastru dobi kos zemljišča, ki pripada enemu lastniku, ne glede na to, če je na tej parceli več različnih katastrskih kultur. Za meje parcel se v mejnem katastru določijo koordinate, površine katastrskih kultur (vrsta uporabe) pa se določajo le grafično. Površinam katastrskih kultur dajejo le drugorazredni značaj, ker imajo v Avstriji le cca 25 % obdelovalnih površin, cca 50 % površin je pokrito z gozdovi, ostalih 25 % površin pa se uporablja za druge nekmetske namene.

Za uvajanje mejnega katastra uporabljajo dva načina in sicer:

- a) nova naložitev celotnega mejnega katastra. Nova naložitev se lahko izvede samo v tistih katastrskih občinah, kjer obstaja mreža stalnih točk (EP = Einsehaltungspunkt). Vzpostavitev mreže stalnih točk in vsa terenska in pisarska dela opravi zvezni izmeritveni urad. Tako delo običajno traja 3 leta. Prvo leto se opravi zamejničenje in mejne razprave, drugo leto izmeritev, tretje leto pa izdelava operata.
- b) Delna naložitev ali sprememba zemljiško-davčnega katastra v mejni kataster po posameznih parcelah. Pričetek postopka za delno naložitev določi z odločbo zvezni izmeritveni urad, za izvajanje pa so zadolženi izmeritveni uradi. Kjer še ne obstoja mreža stalnih točk se za navezavo prevzamejo obstoječe točke iz prejšnjih izmer. Delna naložitev se izvede:
 - a) na predlog lastnika,
 - b) na podlagi v ta namen opravljene izmeritve meja,
 - c) na podlagi sklepa zemljiško-knjižnega sodišča,
 - d) po uradni dolžnosti za parcelo, če so vse sosedne parcele že vključene v mejni kataster.

Sprememba se vnese v parcelni zapisnik zemljiško-davčnega katastra, hkrati z vpisom nove kulture (vrste uporabe) in površine, s čemer postane zemljiško-davčni kataster glede te parcele mejni kataster.

Da se parcela lahko vodi v mejnem katastru je potrebno najprej opraviti zamejničenje (mejna razprava), kjer morajo obvezno sodelovati vsi mejaši in lastnik. Vsi prizadeti podpišejo izjavo, da se s tako določeno mejo strinjajo. Če se kdo od prizadetih ne strinja lahko sproži sodni postopek na način, ki ga podrobno ureja zakon. Ko je meja parcele na terenu označena se opravi izmeritev vseh mejnih točk. Kjer obstoji mreža stalnih točk, se vsem mejnim točkam določijo Gauss-Krügerjeve koordinate in se površina parcele izračuna iz koordinat mejnih točk.

Izgleda, da so pristopili k delni naložitvi mejnega katastra v glavnem le tam, kjer so že razvili mrežo stalnih točk. Predvidevajo, da bo prehod iz zemljiško-davčnega katastra v mejni kataster zelo dolgotrajen, okvirno govorijo o roku 25 let.

Udeleženci obiska v Gradcu smo imeli priložnost videti zanimiv postopek prevedbe posameznih parcel iz zemljiško-davčnega katastra v mejni kataster. Tak postopek izvajajo v primeru, ko že obstoja mreža stalnih točk.

V prazen okvir detajlnega lista merila 1:1000 najprej skartirajo stalne točke (v konkretnem primeru so na list padle 4 stalne točke).

V star načrt grafične izmere merila 1:2880 vnesejo na podlagi kontrolnih mer stalne točke, nato pa ta načrt s povečevalnikom projicirajo v okvir praznega lista. Ko dosežejo, da se prekrivajo stalne točke, enostavno s svinčnikom prerišejo projicirane meje iz merila 1:2880 na list merila 1:1000.

Tako dobijo star načrt grafične izmere povečan v merilo 1:2000, kamor potem kartirajo mejne točke parcele, ki so bile numerično posnete in vezane na mrežo stalnih točk. Novo izmerjene mejne točke se kartirajo na osnovi koordinat kot definitivne in se na star detajl samo smiselno vežejo. Na ta način dobivajo mozaično nov načrt v merilu 1:1000, ki pa predstavlja samo grafično informacijo, ker so uradni podatki (meje, površine) določeni na osnovi koordinat. Vsi mejni spori in priposestvovanje pri mejnem katastru odpadejo, ker so koordinate mejnih točk edini merodajni dokument za vzpostavitev prejšnjega stanja.

Za vsak list merila 1:1000 izdelajo posebno kopijo "številčnega načrta" (Zahlenplan) v katerega vpisujejo številke mejnih točk in vsa odmerjanja (fronti med detajlnimi točkami). V takem načrtu je lepo razvidno, katere parcele so numerično posnete in katere so samo fotografsko povečane iz merila 1:2880 v merilo 1:1000.

Vse parcele v mejnem katastru dobijo definitivne površine iz koordinat mejnih točk in ne delajo izravnanja s starim stanjem. Vse razlike v površinah tretirajo kot "stare napake", tako se jim stalno spreminja površina katastrskih občin in s tem tudi cele države, iz česar pa si ne delajo nobenih problemov.

Značilno za mejni kataster je, da točno določijo samo meje lastnine. Katastrski načrti služijo izključno za grafično ilustracijo meja in podatkov, ki se vodijo v operatu, niso pa uporabni za druge namene. Načrti so brez topografske predstave, pri večini stalnih točk nadmorskih višin sploh ne določajo.

Na območju kjer se vodi mejni kataster morajo civilni inženirji vse meritve vezati na mrežo stalnih točk in izračunati koordinate vseh mejnih točk. Vsako izmeritev mora civilni inženir predložiti v pregled izmeritvenemu uradu. S primerjavo koordinat mejnih točk, ki so bile že prej določene se kontrolira kvaliteta meritve civilnega inženirja. Dopustne razlike v koordinatah se v mreži ± 7 cm. Vse izračune koordinat ponovno opravi računski center pri zveznem izmeritvenem uradu na Dunaju. V seznamu koordinat računalnik s posebno šifro označi vse točke, kjer je odstopanje večje od ± 7 cm. Na osnovi kontrole izmeritveni urad izmeritev civilnega inženirja potrdi, zavrne ali pa zahteva popravke.

Od izmeritvenega urada potrjen načrt predloži civilni inženir zemljiški knjigi. Sodišče izvede spremembo v zemljiški knjigi in to naznani s posebnim sklepom izmeritvenemu uradu. Na osnovi sklepa sodišča izdela izmeritveni urad naznanilni list, na podlagi katerega se sprememba uvede v operat mejnega katastra. Na

ta način je doseženo popolno soglasje zemljiške knjige in mejnega katastra. Izmeritveni urad je v bistvu le tehnična služba zemljiške knjige, čeprav v Avstriji smatrajo, da ni nevarnosti, da bi izmeritvene urade integrirali z zemljiško knjigo, ker spada sodišče pod pravosodno ministrstvo, izmeritveni uradi pa pod ministrstvo za gradnje. Žal omejen čas obiska ni dopuščal, da bi se spuščali še v druge podrobnosti.

Zelo poučne so za nas lahko avstrijske izkušnje pri postopnem uvajanju oziroma vnašanju mejnega katastra v zemljiško-davčni kataster. Mejni kataster predstavlja novo kvaliteto glede zanesljivosti podatkov o mejah parcel (zemljiških kosov) in površin. Podatki mejnega katastra so nesporni, dočim daje star zemljiško-davčni kataster le približne, orientacijske podatke o legi in površini parcel.

Obiska v Avstriji so se udeležili delavci Geodetske uprave SRS Ivan Golorej, Zorko Ukmari in Boris Kren ter direktor Zavoda za izmero in kataster zemljišč Ptuj Bogdan Samobor. Predstojnik izmeritvenega urada v Gradcu g. Franz Allmer, dipl. ing. je obiskovalcem posvetil izredno pozornost in jim bil osebno na razpolago ves čas obiska. Ljubeznivo jim je razkazoval vse, kar je obiskovalce zanimalo in to ne brez ponosa, saj je stavba v kateri je lociran izmeritveni urad zelo lepo in bogato opremljena in je ta urad verjetno eden najlepše opremljenih v Avstriji. Na obiskovalce je napravila globok vtis funkcionalna oprema, obilje prostorov in zgledno arhiviranje elabratov. G. Allmer je izčrpno odgovarjal na vsa vprašanja in želi tudi v bodoče gojiti strokovne vezi z nami. Takih plodnih kontaktov si lahko samo še želimo.

Ivan Golorej

33. FOTOGRAMETRIČNI TEDNI V KARLSRUHE

V času od 20.9.1971 do 27.9.1971 sta organizirala Inštitut za fotogrametrijo in topografijo Univerze "Fridericiana" iz Karlsruhe in firma Carl Zeiss iz Oberkochen poznane "33. fotogrametrične tedne" v mestu Karlsruhe - Zapadna Nemčija. Predavanja, ki so bila tokrat na programu bi razvrstili v nekaj skupnih grup:

A - Novi fotogrametrični instrumenti firme Carl Zeiss:

1. PSK 2 - precizni stereokonparator z elektronsko registrsko napravo ECOMAT 21.

2. St R 1-3 - stereorentgenski komparatorji 1,2 in 3.
3. ITEK - EC 5. Razvoj korelatorjev - elektronskih naprav za avtomatsko kartiranje.

B - Aerotriangulacija:

1. Izravnanje po metodi najmanjših kvadratov (neodvisnih modelov).
2. Izravnanje po metodi polinomov 2. in 3. stopnje.
3. Numerična fotogrametrija in analitični postopki v praksi.

C - Digitalni terenski modeli:

1. Švedske izkušnje.
2. Točnost in gospodarnost merjenj.
3. Interpolacija po metodi najmanjših kvadratov v fotogrametriji.

D - Uporaba aerofotogrametričnih metod v inženirski geodeziji:

1. Fotogrametrična dela pri strehah nad olimpijskimi stadioni v München-u.
2. Kalibriranje fotografskih aparatov.

E - Hologrametrija - merjenje in kartiranje.

F - Moderna fotogrametrija/arhitekturi.

G - Postopki in naprave podvodne (podmorske) fotogrametrije.

H - Satelitna fotogrametrija.

Med predavanji je bila po vsaki skupini predavanj razprava, kot posebnost je bil pa organiziran tudi dveurni "podijski razgovor" o ortofotogrametriji.

Fotogrametrijski instrumenti, ki jih je razstavila tvrdka Zeiss, so prikazali določene izpopolnitve in izboljšave. Kot nov instrument je bil prikazan stereorentgenski komparator STR-3. Pri tem instrumentu je opazovanje rentgenskega stereomodela mogoče z dveh strani. Vsak položaj prostorske markice je mogoče registrirati s posebno registrirno napravo, ki je priključena.

Precizni stereokomparator PSK-2 je dokaj bolj izpopolnjen od PSK-1. Registracija koordinat je mogoča na elektronski registrirni napravi ECOMAT-21.

Stereokartirni aparat "Planimat D 2" je doživel pravtako manjše izpopolnitve. Kot nov instrument je firma predstavila stereokartirni aparat "Planicart E", kateri ne vsebuje vseh sposobnosti planimata, je pa zato dokaj cenejši.

O avtomatskih aerokamerah formata 23 x 23 cm, katerih je pet in sicer:

superširokokotna	s f = 85 mm,
širokokotna	s f = 152 mm,
vnesna	s f = 210 mm,
normalna	s f = 300 mm,
tele	s f = 600 mm, so podatki še dokaj znani.

Glede metod izravnanja aerotriangulacijskih blokov sta bila podana dva načina izravnanj. Institut za fotogrametrijo iz Stuttgarta je prikazal tudi

že praktične rezultate: točnosti, porabo časa in stroškov, če se uporabi za izravnanje metoda najmanjših kvadratov ali metoda s polinomi.

ITC - mednarodni učni center iz Delfta pa je navajal podatke, če se opravi izravnanje aerotriangulacijskih blokov s polinomi 2. 3. ali 4. stopnje.

Praktične izkušnje z digitalnimi (računskimi) terenskimi modeli je podal švedski strokovnjak, med tem ko je strokovnjak tvrdke Zeiss navedel podatke o točnosti in uporabnosti merjenja digitalnih terenskih modelov z dodatno napravo DTM 1 (digital terrain modell), ki se priključi planimatu D 2.

Kako se z uspehom uporabi fotogrametrične metode v inženirski geodeziji, je bilo prikazano pri določitvi dolžin nosilnih vrvi, položajev vozlov, nosilcev, opornikov, itd. pri izdelavi streh nad tremi olimpijskimi stadioni v München-u.

Poročilo o raziskavah na področju hologrametrije - uporabe laserskih žarkov za formiranje stereoskopskega modela je bilo dokaj zanimivo, saj se na tem področju odkrivajo še neslutene možnosti. Prav tako sta še zelo neraziskani področji uporabe fotogrametrije pod vodo (v morju), kakor tudi snemanje s satelitov.

Vseh udeležencev nas je bilo okrog 180 iz 39 dežel sveta. Organizacija je bila odlična, predavanja so se odvijala brez zastojev in po točno naprej predvidenem programu. Vsa so bila simultano prevajana v še tri jezike.

Vili Kos

KARTA ZA PLANIRANJE 1:20 000

(naslovna stran)

Geodetski zavod SR Slovenije je pravkar izdal v lastni založbi prvi list karte v merilu 1:20 000 imenovane - karta za planiranje.

Kaj je vodilo Geodetski zavod SRS pri odločitvi, da izdela tako karto in kakšne načrte ima z nadaljevanjem izdelave v bodoče. Na to vprašanje naj na kratko odgovori ta sestavek.

Vprašanju našega prostora in načrtovanja v njem posvečamo v zadnjem času izredno pozornost. Med bistvene naloge prostorskega planiranja spada usklajevanje interesov med posameznimi prostorskimi panogami kot so turizem, kmetijstvo, energetika, stanovanjska izgradnja in drugi. Zahteva, da mora biti

slehermo območje republike smotno izkoriščeno, postaja vse ostrejša. Ker je prostorsko planiranje služba posebnega družbenega pomena, ne more mimo družbeno-političnih skupnosti in celotnega javnega mnenja. Ob tem se vse bolj krepi tudi vloga obveščanja, ki mora na razumljiv način dati javnosti potrebna obvestila.

Eden od osnovnih pripomočkov za študije prostorskih struktur in za obveščanje o njenih rezultatih je brez dvoma tudi sodobna karta. Osnovna državna karta v merilu 1:5000, ki je ta čas v silnem zamahu izdelave, je že odigrala svojo vlogo. Vendar pa je iz dneva v dan vse bolj prisotna zahteva, da merilo ODK ne ustroža vsem nalogam prostorskega planiranja. Dokaz za to so mnoga naročila za izdelavo podlog v merilih 1:15000, 1:20 000 in 1:25 000 za območja, katera so že pokrita z ODK. Več ali manj so take podloge zasilne rešitve, nenotne in brez sistemske razdelitve. Slej ali prej bodo danes lokalne regionalne študije zadevale druga ob drugo in prav gotovo bodo nerodnosti, ki izvirajo iz uporabe tako pisanih podlog, povzročale še nove težave. Vendar vsled pomanjkanja kartografskih podlog v teh merilih drugače ni mogoče. Komaj za polovico ozemlja SR Slovenije razpolagamo s staro vojaško karto 1:25 000. O popolni zastarelosti vsebine ni potrebno govoriti. Karta povojnega izdanja VGI pa pod sedanjimi pogoji skoraj ni dosegljiva.

Ob teh ugotovitvah in ob odloku Skupščine SRS o finančnem programu geodetske dejavnosti od 1971 - 1975 leta, v katerem je zajeta tudi potreba po izdelavi topografskih kart, bo lahko razumeti odločitev Geodetskega zavoda SRS, ki se čuti poklicanega, da v okviru svoje dejavnosti oborožuje kreatorje prostora z najsodobnejšimi prostorskimi evidencami, med katere štejemo tudi karte našega ozemlja, da poskusi z novo zasnovo karte v merilu 1:20 000.

Merilo 1:20.000 je narekoval tehnološki postopek, saj ta sestava karte sloni na neposrednem izkoriščanju že izdelanih založniških originalov ODK. Razdelitev na liste izvira iz trigonometrične sekcije. Ta je razdeljena na dva dela, vzhodni in zahodni del vsak po 25 listov ODK v merilu 1:5000.

Vsebina karte, ki je praktično enaka vsebini ODK, je tiskana v štirih pastelnih barvah. Peta, vijoličasta barva predstavlja že prvo tematsko vsebino in sicer koordinatno mrežo z označenimi listi 1:5000, stabilizirano mrežo geodetske osnove, reperje preciznega nivelmana in meje ter imena katastrskih občin.

Na prvi pogled napravi zgoščena vsebina mogoče vtis nepreglednosti in nečitljivosti. Navajeni vojaške topografske karte v približno takem merilu je to morda res. Vendar to karto s popolnoma določeno nalogo uporabe ne bi smeli primerjati z vojaško topografsko karto, katere osnovni namen je drugačen.

Karto je mogoče hitro izdelati za tista območja, ki že imajo osnovno državno karto. Glede na že pokrite površine z ODK in planirane do leta 1975, bi ob nadaljevanju tega dela lahko dočakali vsaj za najbolj obdelovana področja to prepotrebno kartografsko podlogo v razmeroma kratkem času.

Ob izidu prvega lista, ki predstavlja zahodni del trigonometrične sekcije Kamnik, želimo slišati mnenja in kritiko naše zamisli. Ob tem naj povem, da sam izdelek predstavlja prav za prav študijski izvod, saj za predhodne poskuse tako kartografske kakor reprodukcijske obdelave nismo porabili niti ure. Ta izdelek pa predstavlja tudi uspešno medsebojno tehnično sodelovanje med Geodetskim zavodom in Inštitutom za geodezijo in fotogrametrijo, ki je svoj del fotoobdelave in reprodukcije odlično opravil.

Ivan Golorej

ORTOFOTOGRAMetriJA IN FORMATI DETAJLINIH LISTOV

UVOD

Uvedba ortofotografske metode, to je izdelava ortofotokart in ortofotonačrtov v geodetsko dejavnost, bo sprožila pri nas nekatere probleme, katerih dosedaj nismo poznali, niti se nam ni bilo treba z njimi ukvarjati.

1. Na poltanske fotografske slike kot karte, namesto dosedanje črtne risbe, se bomo že mi sami geodetski strokovnjaki težje privadili. Težko bo preiti brez pomislekov, z naše po dosedanjih načinih izdelane karte, ki je risba črt, topografskih znakov, števil, opisov itd., na uporabo črnobelega ali barvne fotografske slike, ki naj nam samo z odtenki sivo črne barve nudi tako osnovno vsebino, da jo bomo lahko uporabili v vse merske in projektantske namene. Barvna ortofotografija nam bo s svojim spletom in odtenki barv nudila tozadevno nekoliko več.

Aeroposnetek, ki je bogat na detajlu, se tiska kot karta in nadomešča na ta način drago kartografsko obdelavo ter so izključene vse napake kartografiranja.

2. Kljub temu, da pa aeroposnetek terena (fotokarta) nudi trenutno stanje, da ima veliko prednost, ker je vsakomur lahko razumljiv in čitljiv in to tudi nestrokovnjaku, ga obremenjuje nekaj pomanjkljivosti, zato smo fotokarto kot tako še do včeraj odklanjali. Slikani teren nam je bil prikazan v fotokarti v centralni in ne v ortogonalni projekciji. Zaradi tega sta obstojali dve napaki na vsaki taki fotokarti: napaka zaradi nepoznanja točne nagnjenosti aeroposnetka in napaka zaradi višinskih razlik snemanega zemljišča.
3. S snemanjem ravnega terena in z redresiranjem so se te napake odpravile, toda za zadostitev teh zahtev so morali obstajati že idealnejši pogoji, takih pa v splošnem ni. Za ta dela so uporabljali aerokamero z dolgimi slikovnimi razdaljami; dalje: žiroskopske naprave v letalih za snemanje, s katerimi so dosegli odklon od navpičnice le do 30'. Korigiranje se je opravljalo z redresiranjem v različnih merilih. Redresiranje se je uporabljalo v razgibanem terenu do višinskih razlik terena, ki niso presegle 0.5 % letalne višine.

ORTOFOTOGRAFIJA

Preobrat na tem področju so prinesle posebne naprave: ortoprojektorji, ki z metodo diferencialnega redresiranja izdelujejo situacijo terena kot fotografsko sliko v ortogonalni projekciji, istočasno pa izrišejo višinsko oblikovitost istega terena s posebnimi črtkami (šrafami) ali pa celo z nakazanimi črtami - plastnicami. Izvrednotenje stereomodelov se opravlja v ortofotogrametriji po profilih.

S prehodom na novo metodo prikazovanja zemljišča pa nastajajo novi problemi:

1. Potreben je nakup novega instrumentarija, s katerim lahko izdelujemo ortofotokarte in ortofoto-načrte.
2. Možna je dopolnilna preureditev obstoječega stereokartirnega instrumentarija za izdelavo ortofotokart.
3. Uvajajo se kombinirane metode: za izdelavo horizontalne oblikovitosti hribovitega terena se izdelava ortofotoplan, višinska predstava terena se pa izkartira z restitucijo stereomodelov. Za ravninski teren se pa izdelava fotoplan z redresiranjem aeroposnetka, višinska predstava terena se pa prikaže s fotogrametrijskim nivelmanom.
4. Potrebna je priučitev strokovnih kadrov na nove postopke izdelave originalov, kakor tudi na postopke razmnoževanja teh kart.
5. Potrebna je prilagoditev uporabnikov kart in načrtov na nove bistveno drugačne podloge.
6. Čas aerosnemanja mora biti tako izbran, da povzroče sence naravno plastničnost in ne morda celo psevdoefekt.

Izdelava kvalitetne ortofotokarte zahteva, da je po možnosti ves (cel) list ortofotokarte izdelan iz enega aeroposnetka. Ker je aeroposnetek kvadratičnega formata, je zaželeno, da je tudi ortofotokarta blizu formata kvadrata.

Izdelava enega lista fotokarte iz več aeroposnetkov - bodisi z redresiranjem ali z diferencialnim redresiranjem - je težavna; na preklapih posameznih posnetkov nastaja tonska razlika, ki zahteva retuširanje ter je zato tudi zamudna. Vse to je še izvedljivo pri črnobeli tehniki, pri barvni fotografiji je pa taka retuša celo nemogoča. Odločitev je torej samo ena; format fotokarte kot tudi ortofotokarte mora biti kvadratičen ali vsaj blizu kvadrata.

Če je format ortofotokarte blizu formata kvadrata in pravilno velik, tedaj opravimo pri navadnem redresiranju prenos detajla na fotokarto iz enega aeroposnetka, pri ortofotografskem postopku pa opravimo diferencialno redresiranje iz enega aeroposnetka na podlagi obeh sosednjih stereoparov. Da dobimo odgovarjajoče aeroposnetke, ki nam bodo pokrivali točno v celoti bodoči list karte, je potrebno, da se aerosnemanje opravi na sledeči način: os letenja mora potekati v smeri vzhod - zapad po sredini listov ortofotokarte in aerosnemanje mora biti "ciljno" ali pa (še največ v novejšem času) z vsaj 80 % vzdolžnim preklpom. Tappreklop pa zmorejo vse sodobne aerokamere.

Pri našem formatu osnovne državne karte 45 x 60 cm pa tega ni v najboljši meri mogoče doseči. Format, tak kot je, ni prikladen za izdelavo ortofotokart.

Opozoril bi na razpravo v Geodetskem listu št. 7 - 9 iz leta 1959, kjer prof. dr. ing. Franjo Braum že obravnava v članku: "Projektiranje fotoplana za jugoslavenske prilike" eventuelne spremembe obstoječih formatov det. listov iz pravokotnih formatov v kvadratične formate. Za merilo 1:5000 je predlagal format 45 cm x 45 cm, za merilo 1:2500 je predlagal format 60 cm x 60 cm in za merilo 1:1000 je predlagal format 50 cm x 50 cm.

Nekaj nadaljnjih predlogov za uvedbo kvadratičnih formatov:

V primeru, da bi ostali z razdelitvijo det. listov v okviru trig. sekcije, imamo sledeče možnosti za spreminjanje formatov listov ortofotokarte.

I. Format detajlnih listov 45 cm x 50 cm.

1. Pri ortofotokarti v merilu 1:5000 obdržimo razdelitev po kolonah z dolžino 2.250 m in spremenimo samo višino lista s 3.000 m na 2.500 m, tedaj dobimo v trig. sekciji 6 redov, ali skupaj 60 detajlnih listov (in ne 50 kot prej). S tem bi se močno približali kvadratu, razlika je 250 m ali 10 %. Format lista bi bil 45 cm x 50 cm. (A 1 format = 594 x 841 mm²).

2. Izdelava ortofotokarte v merilu 1:10.000 ne bi delala nobenih težav, v posamezni trig. sekciji bi bilo po 15 kart (60:4), istega formata, kot 1:5000.

3. Mogoča bi bila tudi izdelava ortofotonačrtov v merilu 1:2500, ker bi bil list karte 1:5000 razdeljen na štiri dele istega formata. V trigonometrični sekciji bi bilo torej 240 detajlnih listov istega formata.

4. Dosedanji formati detajlnih listov: 75 cm x 50 cm za merila 1:2000, 1:1000 in 1:500 pri izdelavi ortofotonačrtov ne bi odgovarjali.

Če uvedemo tudi za ta merila isti novi format, kot za ODK, to je 45 cm x 50 cm, bi bilo v trig. sekciji:

- 375 det. listov merila 1:2000,
- 1500 det. listov merila 1:1000, in
- 6000 det. listov merila 1:500,

5. Pri aerosnemanju z aerokamero 23/23/15 in pri $p = 80\%$ ter $q = 30\%$ bi bila merila aerosnemanja sledeča:

Pri M_k = 1:10.000 bi bil M_s = 1:28.000 in H = 4240 m nad terenom,
Pri M_k = 1:5000 bi bil M_s = 1:14.000 in H = 2120 m nad terenom,
Pri M_k = 1:2500 bi bil M_s = 1:7000 in H = 1060 m nad terenom,
Pri M_k = 1:2000 bi bil M_s = 1:6000 in H = 900 m nad terenom,
Pri M_k = 1:1000 bi bil M_s = 1:3000 in H = 450 m nad terenom,
Pri M_k = 1:500 ta kamera ne bi bila uporabljiva, terveč bi bilo unestno uporabiti aerokamero 23/23/30 ali pa aerokamero 18/18/21. Če bi uporabili prvonavedeno kamero (23/23/30) bi bili podatki isti, kot za snemanje s kamero 23/23/15 za M_k = 1:1000. Če pa uporabimo drugo kamero (18/18/21), bi bili pa podatki sledeči:
Pri M_k 2 1:500 bi bil M_s = 1:2000 in H = 420 m nad terenom.

6. Razmerja med merilom snemanja in merilom kartiranja po formuli $M_s = C \cdot \sqrt{M_k}$ bi bila:

Pri M_k = 1:10.000 sledi C = 280,
Pri M_k = 1:5000 sledi C = 200,
Pri M_k = 1:2500 sledi C = 140,
Pri M_k = 1:2000 sledi C = 130,
Pri M_k = 1:1000 sledi C = 95,
Pri M_k = 1:500 sledi C = 90.

II. Format detajlnih listov 75 cm x 75 cm.

1. Če trigonometrijske sekcije razdelimo na 12 kolon in 8 redov, dobimo v trig. sekciji 96 listov merila 1:2500 kvadratičnega formata s stranico 1875 m, ali 75 cm x 75 cm (A₀ format je 841 x 1189 mm).
2. Za merilo osnovne državne karte 1:5000 bi obdržali isti format 75 cm x 75 cm ali 3750 m x 3750 m. V trig. sekciji bi bilo $96:4 = 24$ kart.
3. Pravtako zadržimo za merilo osnovne državne karte 1:10.000 isti format 75 cm x 75 cm ali 7500 m x 7500 m. V trigonometrični sekciji bi bilo $24:4 = 6$ kart.
4. Če obdržimo isti format (75 cm x 75 cm) tudi pri izdelavi orotofoto načrtov za merila 1:2000, 1:1000 in 1:500 bi dobili v trigonometrični sekciji:
za merilo 1:2000 150 detajlnih listov
za merilo 1:1000 600 detajlnih listov
in za merilo 1:500 2400 detajlnih listov.
5. Pri aerosnemanju z aerokamero 23/23/15 in pri $p = 80 \%$ ter $q = 30 \%$ bi bila merila aerosnemanja sledeča:
Pri Mk = 1:10.000 bi bil Ms = 1:40.000 in H = 6000 m nad terenom,
Pri Mk = 1:5000 bi bil Ms = 1:20.000 in H = 3000 m nad terenom,
Pri Mk = 1:2500 bi bil Ms = 1:10.000 in H = 1500 m nad terenom,
Pri Mk = 1:2000 bi bil Ms = 1:9000 in H = 1340 m nad terenom,
Pri Mk = 1:1000 bi bil MS = 1:4500 in H = 680 m nad terenom,
Pri Mk = 1:500 ta kamera ne bi bila uporabljiva, temveč bi uporabili aerokamero 23/23/30 ali pa aerokamero 18/18/21. Za prvo naštetto kamero velja jo isti podatki kot za kamero 23/23/15 za merilo 1:1000; za drugo pa bi bili podatki sledeči:
Pri Mk = 1:500 bi bil Ms = 1:3000 in H = 630 m nad terenom.

Za merilo snemanja 1:40.000 bi bilo morda potrebno uporabiti superširokokotno kamero s slikovno razdaljo $f = 85$ mm (še boljša bi bila aerokamera sovjetske izdelave s snemalnim objektivom Rodina 2 b z $f = 55$ mm pri formatu 23 cm x 23 cm). Na Švedskem so delali v letu 1969 preizkuse, da so za karto M = 1:20.000 snemali s kamero 23/23/15 v merilu snemanja 1:60.000 iz višine 9.200 m (letalo: "Pilatus Porter").

6. Razmerja med Ms in Mk po formuli $Ms = C \cdot \sqrt{Mk}$ bi bila:

Pri Ms = 1:40.000 in Mk = 1:10.000 sledi $C = 400$,
Pri Ms = 1:20.000 in Mk = 1:5000 sledi $C = 300$,
Pri Ms = 1:10.000 in Mk = 1:2500 sledi $C = 200$,
Pri Mk = 1:2000 sledi $C = 200$
Pri Mk = 1:1000 sledi $C = 140$
Pri Mk = 1:500 sledi $C = 134$.

Tudi ta razmerja bi bila pri vseh merilih snemanja še sprejemljiva, le pri Ms = 1:40.000 za Mk = 1:10.000 in z letalno višino H = 6000, bi bila pa težje opravičljiva, toda pri Švedskem primeru sledi $C = 425$.

III. Obstoje prav gotovo tudi še druge možnosti izbire velikosti kvadratač-
nih formatov, kakor tudi možnosti izhodišč za razdelitev na detajlne
liste.

S prednjo razpravo sem želel opozoriti na probleme in vzpodbuditi s tem
razpravo, kar bo vsekakor privedlo do najboljših rešitev in to pravočasnih.
Ko bomo pričeli z izdelavo prvih listov ortofotokart, naj bi bile te zadeve
že razčiščene.

V SPOMIN ANTONU MIKIČU

Po dolgoletni trdovratni bolezni, ki ga je že pred šestimi leti prisilila, da je opustil aktivno dejavnost, je v oktobru t.l. umrl upokojeni direktor Zavoda za izmero in kataster zemljišč v Kranju ANTON MIKIČ.

Pokojni Tonko je bil rojen v Splitu 29. novembra 1908. Družina pa se je v začetku prve svetovne vojne preselila v Ljubljano, kjer se je Tonko šolal od prvega razreda osnovne šole do svojega odhoda na srednjo geometrijsko šolo v Beogradu, kjer je diplomiral za geometra leta 1929.

Kakor pretežna večina slovenskih geometrov, je moral tudi on na novo izmero. Vse težave in napore svojega poklica je spoznaval po raznih okrajih Severne Srbije. Po sedmih letih nove izmere je dobil službeno mesto v Sloveniji pri katastrski upravi v Kranju. Tukaj je služboval pred vojno, med njo in po vojni, od leta 1948 do 1953 pa je bil zaposlen kot geometer in projektant pri Projektu Ljubljana oziroma pri Zavodu za projektiranje vodnih in nizkih zgradb v Ljubljani. V katastrsko službo se je vmil leta 1953 in kot odličen strokovnjak prevzel vodstvo katastrskega urada in kasnejšega Zavoda za izmero in kataster zemljišč v Kranju.

Čeprav je vse svoje življenje z izjemo nekajletnega intermezza v Srbiji preživel v Sloveniji in med Slovenci, je pokojni Tonko ostal po srcu in v bistvu Dalmatinec, temperamenten in šarmanten, vzburljiv ali ljubezniv, človek, ki se je zmeraj neposredno odzival sočloveku.

V SPOMIN DUŠAK ALBINU - BOGOTU

Dne 1. novembra 1971 je za vedno prenehalo biti srce Albina DUŠAKA, bolj znanega pod imenom Bogo. Rodil se je komaj pred sedemindvajsetimi leti sredi Zasavskih revirjev. Po končani srednjetechnični šoli je služboval pol leta na Geodetskem zavodu v Ljubljani, nato pa se je vmil v Zasavje, kjer se je zaposlil pri Investicijskih birojih v Trbovljah. Tri leta je opravljaj geometrska dela v grupi Aeroinženiring pri gradnji naših novih letališč v Splitu, Zadru, Sarajevu in na Reki. Ko se je vmil na staro delovišče v Trbovlje je delal na projektiranju cest od Črne Gore, Bosne vse do Zasavskih cest in naše slovenske avtoceste. Žal se po mnogih cestah, katere je sam zakoličeval in projektiral ne bo nikoli vozil.

Ohranili ga bomo v spominu kot izredno marljivega sodelavca in kot vzornega tovariša in prijatelja.